

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. F. Felicis Potestatis Panormitani Ordinis Minorum S.
Francisci de Observantia ... Examen Ecclesiasticum**

Potesta, Felice

Coloniæ, 1712

Cap. I. De Censuris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40060

PARS QUINTA

De Censuris, & Pœnis.

CAPUT VI.

De Censuris

4324 **C**ensura, est pœna spiritualis, & medicinalis pro culpa inflata, prius usu aliquorum spiritualium honorum per Ecclesia potestatem imposta ut fidelis baptizatus a contumacia discedat.

4325 Censura est triplex: Excommunicatio, Suspendio, & interdictum. Irregularitas non est censura, seu pœna medicinalis; sed impedimentum Canonicum, & inhabilitas ad Ordines, Beneficia, Officia, &c.

4326 Ad validitatem censuræ, 1. Requiritur culpa, 2. In censura ferenda ab homine requiritur trina monitio; nisi urgens necessitas aliud suadeat: c. *Sacro, & c. Statutum de sent. excom. in 6.*

Insuper, quod feratur in scriptis cum expressione causæ, & nominis tam ejus, qui fert, quam ejus contra quem fertur censura, c. *In causis de sent. & re judic.* In censura verò à jure non requiritur monitio; quia ipsum jus præcedens est continua monitio. Ceticatus c. 147. ex Mastuo in *Theol. moral. dsf.* 13. nu. 15.

Unde non potest ferri censura pro delicto præterito, aut non completo; ac proinde requiritur, ut præcedat monitio.

4327 Subjectum censuræ est solus homo vivus, baptizatus, rationis & doli ca-

pax, subditus ejus, qui fert censuram 4340. Unde (ut recte advertit Cetero locuste non dicuntur excommunicati maledicti: v. n. 1773.

Nec mortui dicuntur excommunicati declarati incurrisse in censuram ante mortem; & si dederint signa penitentie post mortem absolventur, seu absolvi debentur ad effectum sepulturæ Ecclesiasticæ: *A Nobis, 2. c. Sacris: v. n. 4378.*

4328 Communitas, aut collegium test ligari suspensione, & interdicto: *De sede vacante de sentent. Excom. in 6. in 6.*

4329 Potestatem ferendi censuras, tamquam, & Episcopos, habent legati Pontificii, sint legati à latere, sive nati, sive nullatenus legati de *Off. leg. in 6.* Concilium Provinciale Archiepiscopi, & Diocesanum Episcopi, Capitulum sede vacante: quia succedunt in jurisdictione, tam ordinaria, quam ordinaria Episcopi; Inquisitores, quia legati Sedis Apostolicæ, Prelati Regales, videlicet Generales, Provinciales, Alti Guardiani, Priores, ex c. *tam in Eccl. Majoris. Sobed. Vicarius Capituli Sedis Apostolicæ. Ex Trid. sess. 24. de reform. c. 16. Vicarius pæ. Vicarius Provincialis Episcopi, Vicarii foranei, quia hi non faciunt censuram cum Episcopo.*

4330 Potestatem ferendi censuras, tamquam, non habent Archidiaconi, & chypresbyteri, nisi auctoritate Episcopi

A censuris ab homine, non nisi ab eo, qui eas tulit, aut successore, & pariter ab ejus Superiore, aut delegato; excepto mortis articulo, in quo quidem quisvis Confessarius potest à quibusvis censuris absolvere, sub onere, ut elapso periculo coram Superiore compareat, ad exequendum, quod ille prescripserit, *cap. Eos, de sent. excom. in 6. aut fuisse in loco cit.*

4334 Potest quis pluribus censuris ligari. Item potest quis ab una absolvi, & non ab aliis, ad differentiam peccatorum.

4335 Censuris ligatus, non potest à peccatis absolvi, nisi prius à censuris absolvatur, loquendo de excommunicatione. Clericus *cit. in. 26. ex D. Thoma 3. par. quest. 42. art. 2.* quia excommunicatus est incapax susceptionis Sacramenti.

4336 Forma absolutionis à censuris non habet præfixa verba, sed potest dari verbis experimentibus absolutionem censuræ, à qua sit absolutio. Pro foro verò exteriori habetur in Rituali Romano.

4337 Non potest à censuris absolvere ad reincidentiam, nisi ipsemet, qui eas infligere valet. Mendo *in epist. sub propriis titulis.* Clericatus, & Magistratus civitatis. Plura habes in toto corpore operis in propriis materiis, maximè in tomò 2. de Monitoriis.

DE EXCOMMUNICATIONE.

4338 **E**xcommunicatio, est censura Ecclesiastica, privans hominem Christianum bonis fidelium communibus.

Bona communia fidelium sunt tria. 1. Sacramentorum participatio. 2. Orationes, & suffragia Ecclesiæ: videlicet orationes nomine Ecclesiæ, Sacrificia, & Indulgentiæ. 3. Exterior conversatio. Non privat omnibus bonis spiritualibus, nempe gratiâ, & aliis virtutibus, ut in *num. 3123.* sed his

tribus; quia hæc tria directè sub partici-
testati Ecclesiæ. Nec privat bonis spiri-
tibus particularibus, v. gr. effectu orationum,
quas aliquis privatim, & ut peccata prop-
rie ac nomine proprio excommunicatum
fort, sed communibus.

4339 Excommunicatio convenit con-
pensione, & interdictio, in ratione gene-
censuræ, & pœnæ medicinalis; & inter-
dictio, quia suspensio, & interdictum non
hominem exercitio activo, aut passivo
norum officiorum, minime exteriori con-
satione: *v. num. 4403.*

4340 Subjectum excommunicationis
homo baptizatus; quia per Baptizatum
mo fit subditus Ecclesiæ, & sub ejus
Etione. Hinc Apost. 1. ad Cor. 5. *Quæ-
mibi de us, qui foris sunt, indicare: licet
Minorum, & Regularium privilegia
excommunicari: vide Clem. IV. apud
ver. Exemption. 9. Dianam par. 3. or. 2. 3. 4.
Verticelli.*

4341 Excommunicatio est dupli-
nor & major. Minor est, *Qua privatur
tium participatione passivâ Sacramentorum,
Dignitatum, & Beneficiorum: in cap.
de sentent. excomm. Major est, *Qua privatur
nis communibus Ecclesiæ tam activè,
passivè.**

4342 Unde excommunicatus excom-
nicatione minori non privatur partici-
nec suffragiis communibus Ecclesiæ, *de
bus in. 7328.* Nec communicatione exte-
tam in civilibus, quam in Sacris, *quod
Missam, Divina Officia, &c. sed ut
citè sine peccato uti.*

4343 Injò per Suarium, & alios
strum *dis. 1. 3. n. 35.* non peccat, *quod
menda ministrando; quia non est
participatione activâ Sacramentorum,
tantum passivâ. Sed probabilius est*

EXCOMMUNICATIO MAJOR

4348 **P**Privat bonis communibus Ecclesie tam active, quam passive, nempe 1. *Participatione activa, & passiva sacramentorum*; ad ministratone scilicet, & receptione. 2. *Suffragiorum communium Ecclesie*; quae videlicet à Clericis, tanquam Ecclesie ministris, pro fidelibus offeruntur. 3. *Indulgentiarum*. 4. *Communicatione in divinis Officiis*; ita ut non possit audire Missam, nec divinis Officiis publicis assistere. Tenetur tamen Clericus excommunicatus, si sit in sacris, aut beneficiatus, officium privatim, & solus recitare, se abstinendo ab illis verbis: *Dominus vobiscum*. 5. *Electioe ad beneficia, & jurisdictione Ecclesiastica in foro exteriori*; & ideo si est Episcopus, non potest valide excommunicare. Item fructibus beneficii, ac pensione, non tamen fructibus patrimonii, cum non sit beneficium Ecclesiasticum. 6. *Sepultura Ecclesiastica*. 7. *Communicatione forensi*, seu civili, & humanâ cum aliis fidelibus: v. num. 1321.

4349 Qui effectus explicantur hoc versu:

Or, orare, vale, communio, mensa, negatur.

Or, significat allocutionem per verba, litteras, nutus, & qualibet alia signa externa amicitiae, ut amplexus, oscula, &c. *Orare*; idest simul cum excommunicato orare, aut Officium recitare: *Vale*; idest excommunicatum salutare, aut alio modo verbis, vel gestis honorare: *Communio*; idest quavis societas habitatione, exercitio aut contractu: *Mensa*; idest cum eo in eadem mensa comedere.

4350 Item excommunicatio major est duplex, à jure, & ab homine. *A jure*, est il-

pppp 3 la.

la, quæ est lata per aliquod jus, & habet rationem legis; adeoque obligat perpetuò, & permanentè; tales sunt excommunicationes late in Sacris Canonibus, ut in Bulla Cœnæ Domini, &c. *Ab homine* dicitur illa, quæ est à superiore lata per modum præcepti, & transeuntè pro aliqua actione particulari, ut fiat, vel non fiat; & hæc amplius non obligat, sed expirat morte ferentis. Sensus tamen est ut qui, mortuo ferente, contra præceptum delinquit, non ligetur excommunicatione; at qui reperitur jam excommunicationem incurrisse, omninò debet ab ea absolvi, ut in tom. 2. num. 52. vide hic propos. 44 ab Alex VII. datæ.

4351 Excommunicatio ab homine est duplex Generalis, & Specialis: *Generalis* est, quæ fertur à Superiore contra plures, aut omnes delinquentes alicujus speciei: *Specialis* est, quæ fertur à Superiore contra aliquam determinatam personam, Exemplum primi, si Superior excommunicationem ferat contra omnes, qui talia furati sunt, aut retinent, ut restituant. Dicitur ab homine, quia est lata à superiore, non perpetua per modum juris, seu statuti: dicitur Generalis, quia ad plures, seu omnes dirigitur. Exemplum secundi: Si Superior excommunicationem ferat contra Petrum ut restituat. Portellius *ver. Excom. num. 17.*

4352 Insuper excommunicatio major est duplex, lata sententiæ, & ferenda: *Lata* est illa, quæ commisso delicto statim incurritur. Talis est, 1. Si sit expressa per verba presentis, aut præteriti temporis: *Excommunicamus, Excommunicatus est: Excommunicamus Excommunicatum volumus.* 2. Si per verba imperativi modi *Incidas in excommunicationem.* 3. Si addatur particula, *ipso jure, ipso facto sine alia declaratione, &c.* quia hæc nullius actionem expectant.

4353 Ferenda est illa, quæ non habet commisso delicto incurritur, sed per iudicis sententiam. Talis est, 1. Si sit lata per verba futuri temporis, *excommunicatus eris.* 2. Si per verba conjunctivi, *excommunicare.* 3. Si verba sint comminatoria, v. g. *vitari excommunicari, sub pena excommunicationis, sub interminatione anathematis, &c.* aliud ex adjunctis colligatur. Idem de suspensione, & interdicto.

4354 Excommunicatus excommunicatione majori, alius est toleratus, seu vitandus, alius non toleratus, seu vitandus. *Vitandus* est ille, cum quo fidelibus communicare prohibetur; sed vitari debet in rebus tanquam membrum putridum, non in munione fidelium separatim. Ut a vitando vitandus, per Concil. Constantinense notatur, quod sit nominatim & in individuo iudice publicè denunciatus excommunicatus, quod sit in scriptis per publicum notionem; vel ut sit publicus, & notorius percussor Clerici, ita ut nullà valeat tergitione celari; hic ex jure, etiam si non nominatim denunciatus talis, est vitandus.

4355 Non vitandus est ille, quilibet excommunicatus, non est tamen publicè nominatim denunciatus talis, nec est percussor Clerici: cum hoc communitate fidelibus tam in divinis, quam in civilibus communicare: Hinc in Germania licitè cum hæreticis communicant, quamvis sint publici hæretici, non sunt nominatim denunciati tales.

4356 Id autem est à Conc. Constantiensi. *Ad vitanda* statutum in generalibus & communiòdum aliorum fidelium, ipsorum excommunicatorum, constituitur: *Per hoc autem non intendimus excommunicatos, suspensos, vel interdictos, quos relaxare, aut eis quomodolibet*

unde ipsi excommunicati, licet non sint nominatim denunciati tales, debent se gerere, ut excommunicati, adeoque à communicando in prædictis cum fidelibus se abstineant.

4357 Excommunicati igitur vitandi sunt in communibus Ecclesie suffragiis, quæ licet sunt auctoritate publicâ, aut nominatim Ecclesie; exceptâ feriâ sextâ in Parasceve, quo die Pia Mater Ecclesia ob mortem temporis orat pro Infidelibus, hæreticis, & schismaticis. Unde qui alio die dicit Orationes faceret, peccaret mortaliter. *Arctianus cap. 148. num. 12.* Quod est veritas de contritis, nisi prius absolvantur. *xx. cap. A nobis de sent. excomm.*

Excommunicati non possunt ingredi Ecclesiam, nisi ad prædicationem audiendam, præcipue in lib. 5. cap. *Responsio, de sent. excomm. n. 1. & 7.* & *Leander de censuris tr. 2. c. 43. & 4.* qui idem de ingressu ad orationem, oratione tamen privatâ, minimè oratione publicâ, quia in hæc cum aliis communicando ei prohibetur. Item dummodo tunc non celebretur, nec Officia divina peragantur.

4358 Pro excommunicatis toleratis, qui licet non sunt nominatim denunciati tales, sed sunt publici percussores Clerici, Navar. et alii affirmat, nos posse orare Oratione publicâ, & nomine Ecclesie; quia sicut non debent communicare cum illis in divinis, ita neque pro illis Oratione publicâ orare. Unde tenet eos non esse privatos suffragiis communibus.

Sed probabilius dico cum communi eos et privatos suffragiis communibus, & privatos non posse pro illis oratione publicâ orare, quia Cone. Constantiensis edidit Excommunicationem. *Ad vitanda*, ut dictum est (in communibus, & gratiam fidelium non excommu-

nicatorum, minimè in gratiam ipsorum excommunicatorum; adeoque disposuit, fideles posse communicare cum illis, etiam in divinis, ne paterentur incommodam recedendi à sacro ob excommunicati tolerati præsentiam; noluit autem ipsos excommunicatos in aliquo directe revelare, uti esset, si fideles possent pro illis oratione publicâ, aut privatâ, sed nomine Ecclesie orare. Intentio Extravagantis liquet ex ipsis verbis *num. 4356.* relatis; unde sicut fideles non poterant ante Extravagantem publicâ oratione, aut privatâ, sed nomine Ecclesie, pro illis orare, ita nec post illam.

4359 Loquendo verò de oratione privatâ, licetè possumus pro excommunicatis tam toleratis, quàm non toleratis orare. Ita tenet communis, & præxis desumpta ex pietate Ecclesie, quæ dum excommunicatos à fidelium communione excludit, intendit eos suffragiis communibus, minimè privatis, privare. Inò docent Doctores, quòd in *Memento*, possit Sacerdos pro illis orare, non ut Minister Ecclesie, aut ejus nomine, sed ut privata persona, & nomine proprio; quia licet *Memento* sit pars publici Sacrificii, non prohibetur Sacerdoti in eo orare privatim, & nomine proprio, pro quibus ipse voluerit. Idem dicunt de aliis publicis precibus, si orans intendat orare ut privata persona, & nomine proprio, minimè nomine Ecclesie.

4360 Demùm in casibus recensitis, in quibus non licet orare, peccatum mortale est orare (nisi ignorantia excuset) ob irreverentiam, & irreverentiam erga Deum, contra ejus voluntatem oratur: *vide tom. 3. num. 239.*

4361 Cum excommunicato tamen vitando conceditur fidelibus posse licetè communicare in quinque casibus, hoc expressis verbis.

VIII

Utile, lex, humile, res ignorata, necesse.

Utile, significat utilitatem spiritualem ipsius excommunicati, admonendo, ut resipiscat, aut utilitatem temporalem ejus, qui cum illo communicat, v. gr. petendo debiti solutionem: *Lex*, significat obligationem reddendi id, quod illi iuste debetur; sic uxor debitum illi reddit, & debitor ei debitum solvit: *Humile*, subiectionem; sic excusantur filii familias, uxor, servi urbani, aut rustici: *v. tom. 2. nu. 41.* *Res ignorata*, ignorantia inuincibilis juris, aut facti excusat: *Necesse*, significat necessitatem spiritualement, aut temporalem notabilem, siue ipsius excommunicati, siue alterius; hinc potest quis ei graviter indigentem victum dare, & in gravi necessitate ab illo eleemosynam petere: *v. num. 3245.*

3246 Sub necessitate comprehenditur vis, & metus gravis cadens in vitum constantem, hic namque excusat ab incurfione censura: *v. num. 4333.*

4363 Extra quos casus, qui communicat cum excommunicato vitando, incurrit in excommunicationem minorem, ita ut si communicet in divinis, peccet mortaliter, si in civilibus, venialiter: *vide tom. 3. n. 345.*

In divinis, seu in Sacris communicare, qui cum eo se immisceat in recitando Officio divino, in audiendo sacro, in Processione, & aliis publicis Officiis divinis. Quid autem tunc agendum, dictum est in tom. 3. num. 345.

At in Concionibus tolerari posse etiam non toleratum, ait Clericatus c. 148. nu. 18. c. Si quis Episcopus q. 9. 3. c. Is qui de sentent. excomm. in 6.

4364 Qui cum excommunicato excommunicatione majori vitando communicat in eodem crimine, propter quod est excom-

municatus, incurrit eandem excommunicationem majorem, similiter toleratur, si illa est reservata, & dicitur participare crimine criminis: talis est, qui communicat, quia restituere non vult, cum communicat, suadendo, ut non restituat, & contumacia confirmando.

4365 Communicans cum excommunicato excommunicatione minori, etiam denunciato, ministrando illi sacramenta, peccat mortaliter, sed nulla censuram incurrit, nec potest ab eo recipiendo, quia excommunicatus excommunicatione minori, licet non sacramenta recipere, potest ea ministrare: *v. num. 4343.*

4366 Qui dubitat, an aliquis in excommunicatus, & denunciatus, non debet illum vitare, quia se exponeret peccato injuriam irrogandi. Tenetur autem vitare, si sit periculum faciendi actum invidiosum, quo dubitas, an sic excommunicatus, & denunciatus, quia cum talis careat jurisdictione, & absolutionem conferre non potest: *v. num. 4370.*

3247. Excommunicatio minor incurritur propter peccatum veniale, ut in num. 4367. Excommunicatio vero major fertur non propter peccatum veniale, sed propter peccatum mortale, quia est peccatum mortale, & materia est peccatum mortale.

4367 Excommunicatus excommunicatione majori, etiam toleratus, si sacramenta recipiat, vel aliis administrat, peccat mortaliter, & in super irregularitatem incurrit, non communicando, sed administrando. *Excom. Cler. excom. ministr. Sc. Is qui de sentent. in 6.* Ignorantia, aut metus excusat, quia enim, & metus, ut saepe dictum est, excusat, & poenis Ecclesiasticis excusat: *v. num. 4332.*

4168 Excommunicatus excommunicati-
one capiti, illicitè, sed validè Sacramenta
capit, excepto Sacramento Pœnitentiæ ;

4169 Item illicitè (ut dictum est Sacra-
mentum administrat, sed validè, excepto Sacra-
mento Pœnitentiæ, quod validè administrat,
si toleratus, ex Extravag. num. 4356. rela-
tione est toleratus, aut est publicus percussor
Clerici; quia Sacramentum Pœnitentiæ,
non administratur per modum iudicii, ex-
cepto in Ministro jurisdictionem, quæ ex-
communicatus non toleratus, aut publicus
percussor Clerici, est privatus.

4170 Excommunicatus excommunicati-
one majori, etiam toleratus, non potest va-
lidè ad dignitates, & beneficia promove-
ri, & si promoveatur, actus est nullus; nec
ad hoc ignorantia excusat; quia igno-
rantia excusat à culpa, & pœna, sed non
defectum conditionis requisitæ à ju-
risdictione actus.

Collatio beneficii facta in excommunica-
tione, non revalidatur per absolutionem ab
excommunicatione, sed beneficium est de-
bet conferendum à potente illud conferre;
si debet fieri recurrit ad S. Pœnitentiariam
pro beneficii revalidatione, quàm pro
peccatum

4171 Beneficiis verò ante excommunica-
tione obtentis non privatur ante iudicis
sententiam, non obstante, quòd in iure dica-
tur ipso facto privatus, ob dicta num. 180.
Iam docent de fructibus beneficii ante
excommunicationem obtenti, sed tempore
excommunicationis perceptis si per se aut
per Vocatum satisfecit officio; quia tales
fructus percipere non est communicare cum
fructibus, Sanch. Vasq. & alii apud Ma-
rtin. cit. qui probabilis putat eum sua

Potes. Exam. Ecclesiast. Tom. I.

rio, & Toletò, quòd teneatur fructus resti-
tuere ante sententiam.

4372 Validè autem beneficia alijs confert
excommunicatus, si est toleratus, ob Extra-
vag. & rationem relatam à. n. 4356. invalide,
si non est toleratus; unde tunc provisus dici-
tur intrusus; adeòque absque ulla alia decla-
ratione tenetur beneficium dimittere, & re-
stituere fructus, cap. Quia diversitatem, de
concess. prab. cap. Tanta, de excessib. Pralat.

Et universaliter actus jurisdictionis, quos
excommunicatus activè exercet in alios,
sunt invalidi, si non sit toleratus; validi ta-
men sunt, si sit toleratus, ob recentiam Ex-
travag. eo namque ipso, quòd Ecclesia in
favorem, & commodum aliorum fidelium
eum permittit, & tolerat, indulgens commu-
nicationem cum illo in receptione Sacra-
mentorum, beneficiorum, &c. ab eo, suffi-
cientem jurisdictionem illi relinquit ad ea
validè conferenda.

4373 Excommunicatus est privatus com-
municatione forensi, vel judiciali; adeò-
que non potest stare in iudicio, ut Ju-
dex, Testis, Actor, Procurator, Nota-
rius, &c. ex pluribus iuribus, si non sit to-
leratus, secus si sit toleratus; tunc nam-
que validè dictos actus exercet, sed illicitè,
nisi ignorantia excuset, aut dictos actus
exerceat ad vitandam mortem, infamiam,
& alia pericula, ac damna; ut regulariter
dictum est in alijs actibus.

4374 Contractus facti ab excommunica-
to non tolerato, putà venditionis, loca-
tionis, &c. si facti sunt ab eo ratione publi-
ci officii, v. gr. Prælati, Tutoris, Curatoris,
&c. sunt invalidi, ex cap. Veripatus, de dolo,
& contumacia. Ratio est, quia talis excom-
municatus est privatus officio, & beneficio;
adeòque caret jurisdictione, atque inde
ejus contractus sunt invalidi. Sunt autem

Q999

validi,

validi, si sunt ab eo contracti, ut persona privata, ex cap. Cum inter, de exceptionibus in 6. Et ex cap. Si vero, de sent. excomm. Quia nullo jure contractus ab excommunicato, etiam non tolerato, ut persona privata celebratus, reperitur irritus.

4375 Inò reperitur oppositum nam excommunicatus non toleratus validè matrimonium contrahit, ex cap. Significasti. Valide Professionem Religiosam emittit, cap. Cum illorum, de sent. excomm. Valida est donatio ab eo facta, ex cap. Inter dilectos, de donationibus. Ita est dicendum de aliis contractibus. Maior cit. n. 56. qui idem docet in confessione testamenti tam activa, quàm passiva, si excommunicationem incurrisset ex eo, quia hostiliter insecutus sit Cardinales, cap. Felicitas, de pœnis in 6. aut nisi sint hæretici, vel eorum fautores, & receptatores; si per annum in excommunicatione permanerit, ex cap. Excommunicatumus, de hæreticis in 6.

4376 Ex his pro majori dictorum claritate summariè habetur, quod septem sint effectus proximi excommunicationis majoris.

Primus est privatio communionis tam activa, quàm passiva Sacramentorum, ut in num. 4348. Et à n. 4367. ad 4369.

4377 Secundus est privatio communium suffragiorum Ecclesiarum, ut in r. n. 4348. Et à num. 4357. ad 4360.

4378 Tertius est privatio usus divinatorum officiorum, ita ut excommunicatus non solum careat eorum fructu, sed neque possit sine mortali illis interesse, etiam si sit toleratus, nisi ignorantia aut necessitas vitandi scandali, aut alia justa causa excuset, ut in num. 4348. à n. 4356. ad 4360.

Sub hoc effectu comprehenditur privatio sepulture Ecclesiasticæ; hæc autem afficit excommunicatum non toleratum. Mastr. cit. n. 52. qui habet. Demùm excommunicatus

non toleratus, nisi mortem sepulture Ecclesiasticæ privatur, ex cap. Sacris de ordina. Et Clementina i. eod. titulo; quia 2. non potest, ex ut ait ibi Pontifex, ne excommunicatus in sepulchro, cui non communicatus non potest, si decessit, cum signis contritionis, non potest in loco sacro sepeliri; si vero in loco sacro sepultus est, & non absolutus, non potest exhumari, ex cap. cit. si ab alio, non potest discerni possit; quòd si discerni non potest, non est exhumandus.

4379 Quartus est privatio beneficiorum & eorum fructuum, ut à n. 4370. ad 4372. Et num. 4348.

4380 Quintus est privatio jurisdictionis Ecclesiasticæ externæ, ex pluribus causis, ut in apud Mastrum cit. n. 54. Actus jurisdictionis in rebus Ecclesiasticæ, quibus excommunicatus privatur, sunt ferre legem; vel jurisdictionem in foro contentioso, sive percontationem, sive potestatem, delegare. Indulgentias concedere, si non potest exercendum dare, & c. qui actus sunt in rebus di ab eo exerciti, si non sit toleratus, ut in num. 4372. Et 4375.

4381 Sextus est privatio communicationis forensis, vel judicialis, etiam in rebus, ex cap. Decernimus 8. de sent. excomm. Et à num. 4373. ad 4375.

4382 Septimus est privatio communicationis politicae, & civilis, si non potest per modum commercii, societatis, & conversationis, ita ut excommunicatus non possit sic cum aliis communicare, etiam si sit toleratus. Alii verò non possunt communicare cum ipso, si non sit toleratus; bene verò toleratus, ut à num. 4356. ad 4360.

4383 Effectus remoti excommunicationis majoris sunt. Irregularitas, ut in num. 4348. & infra. 2. Quòd si quis infordeliter

communicatione per annum, sit suspectus de
 cessi, & contra eum possit à S. Tribunali
 cessi, ex Trid. sess. 25. cap. 3. ut in como. 2.
 resolutione ab excommunicatione, de
 cessi, tunc. &c. dictum est supra de
 communicatione generis.

QUÆRES I.

134. *Laicus non tonsuratus possit ab
 ab alio excommunicato, seu à censuris absolvere,
 licet in articulo mortis.*

135. *Laicus non tonsuratus possit ab
 ab alio excommunicato, seu à censuris absolvere,
 licet in articulo mortis.*

136. *Laicus non tonsuratus possit ab
 ab alio excommunicato, seu à censuris absolvere,
 licet in articulo mortis.*

137. *Laicus non tonsuratus possit ab
 ab alio excommunicato, seu à censuris absolvere,
 licet in articulo mortis.*

sum. Quia ex nullo jure constat, quòd Sum-
 mus Pontifex hanc facultatem absolvendà
 censuris concesserit laico, saltem pro articu-
 lo mortis; sed potius constat oppositum.
 Nec id est contra pietatem Ecclesie; quia
 censura ratione sui non impedit gratiam, &
 animæ salutem, ex *num. 3. 123.* Insuper asser-
 ri potest post mortem, ex *num. 43. 27.*

QUÆRES II.

4387. *An Clericus tonsuratus possit à cen-
 suris absolvere in articulo mortis?*

Certum est, quòd Clericus primà tonsu-
 rà initiatus possit censuris ligare, quia
 potest jurisdictionem spiritualem habere, pu-
 tà si sit Vicarius Generalis; unde Clerico
 tonsurato potest delegari, & committi po-
 testas ad ligandum censuris, sic pariter ad
 absolvendum ab illis. Leander *cit.*, tam *tr.*
1. quàm *tr. 2. v. num. 4535.*

Imò sicut potest ligare censuris non so-
 lum pro foro exteriori, verum etiam pro
 foro poenitentiae, seu interno conscientiae,
 ita & absolvere, si ad id jurisdictionem ha-
 beat, seu commissionem. Quia tamen non
 potest à peccatis absolvere, cum ad hoc re-
 quiratur potestas Ordinis Sacerdotalis, ex
101. 3. à n. 170. ad 182. sequitur, quòd à so-
 la censura possit absolvere, minime à censu-
 ra, & peccato. Leander *tr. cit. q. 4.* Quæ ab-
 solutio facilius potest à Clerico tonsurato
 praticari; quia absolutio à censuris potest
 imò debet præmitti ad absolutionem à pec-
 catis, ex *num. 43. 35.* & simul dari potest extra
 Sacramentum, His præmissis

4388. Dico, Clericum primà tonsurà ini-
 tium non posse in articulo mortis à cen-
 suris absolvere, etià si nullus sit præsens Sacer-
 dos. Leander *cit. tr. cit. 2. disp. 17. qu. 6.* Pro-
 batur; quia Clericus tonsuratus non potest à

cenfuris absolvere, nisi ex speciali commiffione, aut delegatione; in iure autem nulla habetur talis fpecialis commiffio, nec delegatio pro articulo mortis, fed potius oppofitum; nam Trid. *feff. 14. c. 7.* quamvis de pietate Ecclefie in articulo mortis omnem refervationem tollat, & approbationem in Confessariis non exponat, Sacerdotes tamen exprimit his verbis: *Atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet poenitentes, à quibusvis peccatis, & cenfuris absolvere possunt.*

QUÆRES III.

4389 *An nominatus publicè denunciatus in uno loco fit vitandus in alio loco, ubi non est sic denunciatus?*

Castropol. apud Tamb. *com. 2. pag. 266. n. 16.* tenet [nullam esse obligationem hic vitandi, five publicè, five occultè, illum, qui alibi fuit publicè denunciatus, quando hic occultè fcitur, fed folum quando fcitur publicè] quia post Conc. Conftan. excommunicatus non est vitandus, nisi fit publicè denunciatus; *ly publicè* autem non folum refpicit locum, ubi ille fuit denunciatus, fed etiam locum, ubi fideles inveniuntur, quando vitare illum debebunt.

4390 Probabilius est, quòd etiam alibi fit vitandus, publicè tamen, fi fcitur publicè, occultè, fi occultè. Avila, Vasquez, & alii apud Tamb. *cit. n. 12.* quia per publicam denunciationem factam in uno loco, amittit ille jus ad famam in omni loco: Et ut talis fuit denunciatus pro toto orbe: *v. n. 3759.* Et licèt ex hoc fequatur, quòd ubi fcitur occultè, deberet vitari publicè, hic tamen rigor fuit mitigatus à Clem. III. *in cap. Cum non ab homine,* ubi difponitur, quòd publicus excommunicatus vitetur publicè, occultus occultè.

QUÆRES VI.

4391 *An pueri ufum rationis habuerint ante annum pubertatis, nempe antequam fcitur cenfuris, & poenit?*

Affirmant de latis à jure, & de re iuris latitis ab homine. Azorius, Vasquez, & alii apud Tamb. *in meth. com. com. 5. n. 11.*

Quoad omnes autem ligari, negant Fagundez, & alii; quia *ex c. 1. §. 2. de delictis puerorum,* pueri intra annum 14. annorum eximuntur à poenit, & ubi lex non diftinguit, nec nos diftinguere debemus. De Pape *n. 3566.*

4392 *Ex qua 2. fententia fequatur, quòd Clericos mutuo pugnis, &c. fe poenitentes, non incurrere excommunicationem, & quis fuadente, ut in num. 3566. Imò refertur Bulla Cœnæ, & confequenter cafuum Cœnæ refervationem, & Bulla Cœnæ cafus non est telefervatus, & cum excommunicatione junctus, &c. n. 289.*

DE SUSPENSIONE.

4393 **S**ufpenfio, *est cenfura, quæ privatur aliquis aliquas Ecclefiafticas functio- nes, alias fibi convenientes, exercere poffit.* Est triplex: 1. *Ab officio rationis,* & Ordinis, five iurisdictionis: 2. *Ab officio tantum,* videlicet ab administratione, & percipiendis: 3. *Ab officio & beneficio fimul.* Item alia est *affirmativa,* ut cum quis fufpenditur ab officio fui officii, & hic nec actum Ordinis, nec iurisdictionis exercere potest; alia *negativa,* potest celebrare, nec valide excommunicare, &c. Alia est *in partem,* ut cum quis

sentur ab audiendis confessionibus: hic potest alia sacramenta administrare.

4394 Insuper alia fertur, *ad tempus praesentis*, & haec absolutione non indiget elapso tempore cessat. Alia *indefinita* tempore praescriptione, & haec dum non per absolutionem tollatur. Alia *perpetua*, qua fertur in partitionem, & vincitur delicti commissi, & haec non est censura, sed pura poena. Alia est *medicinalis*, & commendatio delinquentis intenditur, & est propria censura. Denique alia est *ab homine* ut in *num. 4350*.

4395 Qui suspensionem violat exercendo actum, à quo est suspensus, peccat mortaliter, nisi levitas materiae excuset, Insuper peccat solemniter actum Ordinis Sacri, si est suspensus puta celebrando, solummodo canendo epistolam, &c. incurritur excommunicatio: non sic si exercent actum iurisdictionis, nisi in aliquo imponeretur etiam regularitas.

4396 Nemo tenetur sub mortali vitare suspensionem etiam non toleratam, sed solummodo non cooperari ad actum, à quo est suspensus; unde qui audit Missam suspensus, non peccat si sit in mortalitate, nisi inseruiat, & nullum extat praecipuum, de non communicando cum suspensis in his functionibus quibus sunt suspensi; sicut datur de non communicando cum excommunicatis vitantibus, sed solum prohibetur iure naturali, & malo ut cooperatio cum suspensio in delictis, & malo ut ministerii, quatenus cooperatio peccato alterius est intrinsece materialiter.

4397 Omnes, qui possunt excommunicari, possunt suspendere; sed non omnes, qui possunt excommunicari possunt suspendere, namque Clerici possunt suspendi: v. *num. 4057*.

4398 Clericus suspensus est ubique suspensus, nisi suspensio sit restricta loco particulari. Suspensus à beneficio non potest valide eligi ad aliud beneficium. Episcopus suspensus à Pontificalibus potest celebrare Missam privatam. Canonicus suspensus à beneficio post interesse Capitulo, sed dare votum ad eligendos alios Canonicos. Suspensus à beneficio, si fructus exigat, non incurrit irregularitatem; sed peccat mortaliter, & tenetur eos restituere. v. *num. 4371*. *Maltrius disp. 13. a num. 86*.

4399 Totum Capitulum, & Universitas Clericorum potest suspendi, ad differentiam excommunicationis, quae non nisi contra personas particulares potest infligi. *Maltrius cit.*

4400 De causis excusantibus à suspensionis incurfu, & de eo, qui potest ab illis absolvere, discurre, ut de censuris *num. 4332*, & 4333. à suspensionibus reservatis Papae, si sint occultae, potest Episcopus absolvere, ex Trident. *ses. 24. de reform. cap. 6.* ut in *num. 3314*. Suspensionem à Divinis sub conditione, donec *satisfeceris*, satisfactione posita, non indiget absolutione, probabile putat *Maltrius cit. n. 103*. sicut dictum est de suspensio ad tempus determinatum in *num. 4394*.

DE INTERDICTO.

4401 Interdictum est censura prohibens usum divinorum officiorum, aliquorum sacramentorum, & Ecclesiastica sepultura, quae talis est. Dicitur quia talis est, quia excommunicatio eodem iure privat, in quantum est communicatio cum fidelibus; suspensio verò, in quantum usus ille est exercitium Ecclesiasticae potestatis.

4402 Hinc excommunicatio major licet contineat suspensionem, & interdictum, hoc materialiter se habet, sicut numerus quaternarius

narius continet ternarium, & binarium; non formaliter, qui habent diversas definitiones, & rationes formales; insuper excommunicatio est poena gravior, quia plures bonis privat.

440; Interdictum igitur ab excommunicatione differt; quia excommunicatio ultra plura, quibus privat, privat etiam humanam, & politicam communicationem; non sic interdictum; unde interditi non sunt vitandi. *v. n. 4330.*

Insuper excommunicatio non nisi contra personas particulares, & nocentes potest infligi. Interdictum vero etiam contra communitatem, & innocentes: contra innocentes tamen fertur indirecte, & per accidens, quatenus in communitate directè interdicta morantur. Et hoc pacto sapè innocentes damna sine culpa, sed non sine causa patiuntur, ut liquet in casu belli iusti. Ita rectè innuit Matthæucci *rom. 2. pag. 116. n. 21.*

A suspensione differt; quia suspensio non privat omnibus, quibus privat interdictum, ut constat ex eorum effectibus, & definitionibus; sed aliquibus, & ut procedunt à potestate Clericali, unde solos Clericos ligat; interdictum vero ligare potest tam Clericos, quam laicos.

4404 Interdictum est triplex, *locale*, quod immediatè locum afficit, *personale*, quod immediatè personas, & *mixtum*, quod immediatè locum, & ejus incolas. *Locale* differt à *personali*; quia in eo usus divinorum officiorum, Sacramentorum, &c. tum incolis, tum advenis prohibetur, non absolute, sed solum in loco interdicto. In hoc vero certis personis, aut communitati prohibetur, absolute & in omni loco.

4405 Item interdictum tam locale, quam personale, aliud est *generale*, quo locus generalis, ver. gr. Civitas, Diocesis, Re-

guum, Communitas interdicuntur, & obediunt omnes illius communitatis, etiam nocentes: Aliud est *particulare*, quo locus particularis, aut persona particularis interdicuntur, non ut membra civitatis; in quibus interdicitur aliqua Ecclesia, ob scelus committitur, aut ab ejus ministris committitur.

4406 [Interdicta civitate, interdicitur etiam suburbia; & interdicta Parochia, parcellum, vel cimiterium continguntur accessorium sequitur naturam sui principalis. Interdicto populo, non interdicitur illi, qui non sunt pars populi, ut studiosi, Clerici, peregrini, &c. nec interdicto Clerici, interdicitur Religiosi, quia in favorabilibus tantum, non in odiosis, nomine Clerici comprehenduntur: si dicatur: *Clerici, v. gr. Panormitani sunt interdicti*; illi tamen possunt interesse divinis [nisi tamen remanent esse istius Civis; nec causam dederint interdicto] contra vero, si Civitas interdicta subiciatur, licet civibus, aut incolis, quæ causam interdicti non dederint, alio sit, istis interesse divinis [ita Basembat *cap. 4. dub. 1.*

4407 Interdicto toto populo uniti Civitatis intelliguntur interdicti tam nocentes, quam innocentes, hoc cum discernatur quod nocentes, licet ab ea Civitate abdicant, remanent interdicti: innocentes vero, si aliò suum domicilium transeant, statim sunt ab interdicto liberi. *Matthæucci n. 110.*

EFFECTUS INTERDICTI.

4408 (Sunt tres. 1. Prohibitio divinorum Officiorum, videlicet Sacrosancti Missæ, horarum Canonicarum, quæ publicè cantantur, benedictiones Collectarum, alia, quæ publicè in Ecclesia a ministris

interdicti cultum sunt; unde etiam interdicti
ad alienam culpam facere interesse non pos-
sunt.

Clerici verò, & Religiosi, quando ipsi
interdicti non sunt, possunt, ac debent, ut an-
tiquè, & divina officia celebrare, sed ja-
nuas clausas, non pulsatis campanis, voce sub-
missa, & exclusis interdictis, ut in *cap. Alma*
Matris.

Permittitur tamen, ut in festis Natalis Do-
mini, Pasche, Pentecostes, & Assumptionis
Virginis, quibus additus fuit, à Martino V.
interdictus Corporis Christi cum octava, & à
Clemente X. dies festus Conceptionis ejusdem B.
Virginis, tempore interdicti generalis, Missas,
divina Officia publicè, & solemniter cele-
brare, januis apertis, cum campanarum so-
nis admissis quoque interdictis, quæ causam
interdicti dederunt; modo isti non appro-
pinqvent Altari nec, veniant ad Offertorium,
ad Communionem, exclusis tamen excom-
municatis) *Matheus disp. 13.*

4409 Quod privilegium est de interdicto
ali generali, minime de locali speciali, nec
personali, etiam generali; quia in his nihil
mutatum pure novo in *cap. Alma Mater*
interdicitur rigor juris antiqui de Bonifacio
XI. modo in Ecclesiis specialiter interdictis,
interdictus Eucharistia asseratur, solum licet
interdicti in hebdomada celebrare Missam pro
pensionibus Eucharistia, & ea reservanda
sunt.

Tempore interdicti possunt pulsari cam-
panæ ad eretandum populum pro salutatione
propheta.

Interdicti interdicti possunt licet ingredi
interdictum in orationis causa, dum modo tamen
divina Officia non celebrentur. Si super possunt
interdictum campanæ convocari ad concionem,
quæ correctionem induci valeant. *Matheu*
cap. 1. ag. 1. 12. num. 12. vnde num. 4357.

4410 2. *Prohibitio activa, & passiva.*
aliquorum Sacramentorum, excepto *Baptis-*
mo, & Confirmatione, quæ possunt solemniter
ministrari etiam ipsis interdictis, & in lo-
co interdicto, quia sunt sacramenta necessi-
tatis.

Sacr. Penitentia, quia pariter est necessita-
tis, ministrari potest similiter in quovis in-
terdicto etiam locali, & personali, ex-
ceptis illis, qui fuerunt causa culpabilis inter-
dicti, nisi prius satisfecerint.

Sacr. Eucharistia, tempore interdicti mini-
strari non potest, nisi in articulo mortis per
modum viatici; & cum debita solemnitate at-
que sine modo viatici, in probabili periculo
mortis videlicet in periculoso partu, &c. ut
in *n. 3357. Extrema unctio* omnino prohibe-
tur, seclufa extrema necessitate, in quam ori-
bundus alia sacramenta suscipere non posset.

Sacram. Ordinis, tempore interdicti nec po-
test licet ministrari, nec recipi, *Matrimonium*
non suspenditur in loco interdicto, & inter
personas generaliter interdictas; bene vero so-
lemniter Benedictio sponzorum. At si ipsi sunt
culpabiles, & specialiter personaliter interdi-
cti non possunt licet, bene autem valide ma-
trimonium contrahere, si sint continentes;
idque speciali titulo qui scilicet ponunt obi-
eam gratiæ per Sacramentum recipienda: *v.*
numer. 3378. Phœbus lib. 4. tit. 17. numer.
10.

4411 3. *Prohibitio Ecclesiasticæ sepul-*
turæ; in qua comprehenduntur infantes, &
armeris. Exciipiuntur Clerici, qui in interdi-
cto locali si non inatim interdicti non sunt,
nec interdictionem violaverint, possunt cum si-
lencio sepeliri. *Busemb.*

4412 Qui violant interdictum, si sint laici
peccant mortaliter, recipiendo sacramenta
contra interdictum personale; autem violant
interdictum locale, audiendo. *v. gr. divina*
Officia.

officia peccare venialiter, ait Busem. *cit.* dummodo ipsi personaliter interdicti non sint, ipsi vero laici, si cogant celebrare divina officia in loco interdicto, vel vocent interdictos, ut illis intersint, aut prohibeant, ne ipsi interdicti à celebrante moniti, exeant in super & ipsi interdicti, si post monitionem exire recusent, in cidunt ipso facto in excomm. majorem Papae reservatam, ex *Clem. 2. de sent. excom.*

4413 Clerici, & Religiosi utriusque sexus violando interdictum, peccant mortaliter. Imò Clerici violantes interdictum quodlibet per actum Ordinis sacri, incurrunt irregularitatem, sicut violando alias censuras: habetur ex *c. Is, cui, de sent. excom. in 6.*

4414 Interdicere possunt, qui excommunicare, & suspendere. Pro interdicto personali requiritur culpa mortalis. Pro locali, vel generali in communitatem, peccatum valde grave cum contumacia commissum à capite, vel praecipuis membris, licet reliqui culpam vacent.

Interdicta localia, & personalia generalia, quae jure communi sunt imposita, nec reservata, possunt tolli ab Episcopo, vel alio habente jurisdictionem in communitatem interdictam: non tamen à Religiosis privilegiatis; quia locus, & communitas foro poenitentiae non subjiuntur. Ab interdicto juris personali particulari, si reservatum non est, qui is approbatus potest absolvere, ita Busem.

4415 In privilegio absolvendi ab omnibus censuris, non includitur facultas tollendi interdictum locale, aut personale generale; bene verò interdictum personale particulare à jure latum, non ab homine; quia hoc ab eo, qui tulit, tollitur.

Pro privilegiis Regularium quoad interdictum, quantum ad plures effectus, sepulturam suorum, & festivitates priorum Sanctorum: Vide Mare Magnum Sixti IV. pro

Paedicatoribus Bulla 7. & pro Ministris Bulla 6. de anno 1474. in tom. 1. Bullar. fuisius in Bullario Rodr. pag. 133. Constit. Pauli III. *Lacèr debis ungu.* in Bullar. Bullar. Leonis X. *Cum Sancta*, in Bullar. R. pag. 314. Bullam 4. Clem. VIII. *Sacra* 1545. Dianam *par. 3. cr. 2. res. 131.* Matiam in *Officiali Curia tom. 2. pag. 109.*

CESSATIO A DIVINIS

4416 Proprie nec est poeni, nec irregularitas, sed simplex prohibitio ecclesiastica, quae Clerici, seu Ministri Ecclesiae prohibentur perfolvere publice divina officia, ministrare aliqua Sacramenta, & laicos in loco sacro, in signum poenitentiae ab Ecclesia concepti, poenitentiam, ut honorati sibi, aut honorati Ecclesiae, ut injuriantes respiciant, & Ecclesiae satisfaciant. Leander *de poenitentia Com. ex c. Quarenti, de verb. signif. interrogatus Innoc. III. de numero censurarum respondit esse tres, excommunicationem, delictum, suspensionem, & interdictum.*

Hinc violans cessationem à divinis, particulari, sive generali, peccat mortaliter, sed eum irregularitatem non incurrit consequenter, docet Leander *com. 7. cum D. Anton. Sotus, Navar. Tolent. & aliis.*

De censuris, fuis agunt Fagnanus in *Dist. talibus sub propriis titulis.* Piching. *de 37. Phæbus à tit. 13. ad 17. Martini de 9. 1. ad 4. Leander tom. 4. de censuris tom. 2. lib. 10. tr. 1. 2. 3. Gobat. de 3. 7. 8. plurib. in locis.* Joann. Dianam *de censuris tr. 10. à disp. 1. ad 5. Anst. de censuris tr. 12. Matthæucci in Officiali tom. 6. 7. à n. 107. Mendo in suis*